

Redagavo: Ramunė Lūžaitė (1998.07.23)

Įstatymas paskelbtas: Žin., 1994, Nr.59-1153

Neoficialus įstatymo tekstas

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ
ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr.I-860, 95 04 20, Žin., 1995, Nr.35-860
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ
ĮSTATYMO PAPILDYMO

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr.I-1011, 95 07 04, Žin., 1995, Nr.59-1475
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ
ĮSTATYMO PAPILDYMO

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr.I-1052, 95 09 28, Žin., 1995, Nr.84-1901
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ
ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. I-1438, 96.07.04, Žin., 1996, Nr.68-1636 (96.07.19)
LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO
15, 38, 56 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1997 m. sausio 1 d.

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. VIII-188, 97.04.22, Žin., 1997, Nr.38-924 (97.05.02)
LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO
33, 34, 36, 45 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO 45(1) STRAIPSNIŲ
ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1997 m. liepos 1 d.

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. VIII-589, 97.12.23, Žin., 1997, Nr.119-3077 (97.12.31)
LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO
52 STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1998 m. kovo 1 d.

8.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. VIII-846, 98.07.02, Žin., 1998, Nr.65-1875 (98.07.22)

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO
49 IR 52 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1999 m. sausio 1 d.

*** Pabaiga ***

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ
ĮSTATYMAS**

1994 m. liepos 18 d. Nr.I-549
Vilnius

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS

ASMENYS

1 straipsnis. Teisė gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją

Teisę gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją turi nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, kurie šio įstatymo nustatyta laiką buvo privalomai draudžiami arba patys draudėsi valstybiniu socialiniu pensijų draudimu.

Lietuvos Respublikos piliečiai, nuolat gyvenantys užsienyje, turi teisę gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją, kai tai nustatyta tarpvalstybinėmis sutartimis arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Lietuvoje nuolat gyvenantys užsienio piliečiai ir asmenys be pilietybės turi vienodą teisę gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją pagal šį įstatymą, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymai arba tarpvalstybinės sutartys nenustato kitokių šių asmenų pensinio aprūpinimo sąlygų.

2 straipsnis. Asmenys, draudžiami valstybiniu socialiniu pensijų draudimu

Valstybiniu socialiniu pensijų draudimu privalomai draudžiami:

1) asmenys, dirbantys pagal darbo sutartis, taip pat dirbantys narystės pagrindu renkamosse institucijose, ūkinėse bendrijose, žemės ūkio bendrovėse arba kooperatinėse organizacijose ir gaunantys atlyginimą už darbą;

2) Vidaus reikalų ministerijos, policijos ir kitų vidaus reikalų įstaigų pareigūnai, vidaus tarnybos dalinių karininkai, liktinės tarnybos puskarininkiai ir kareiviai taip pat prokuratūros pareigūnai;

3) tikrosios krašto apsaugos tarnybos karininkai, liktinės tarnybos puskarininkiai ir kareiviai;

4) valstybės saugumo pareigūnai;

5) individualių (personalinių) įmonių savininkai ir jiems prilyginti savarankiškai dirbantys asmenys;

6) ūkininkai ir pilnamečiai jų šeimų nariai, dirbantys ūkyje;

7) tikrosios krašto apsaugos tarnybos prievolinkai (būtiniosios tarnybos kariai).

8) motina arba tėvas, turintys vaiko nuo vienerių iki trejų metų priežiūros atostogas.

Šio straipsnio pirmosios dalies 7 ir 8 punktuose nurodyti asmenys valstybiniu socialiniu pensijų draudimu privalomai draudžiami valstybės lėšomis.

Kiti asmenys gali savanoriškai draustis valstybiniu socialiniu pensijų draudimu valstybinėse socialinio draudimo įstaigose, vykdančiose šį draudimą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-1011, 95 07 04, Žin., 1995, Nr.59-1475

Nr.I-1052, 95 09 28, Žin., 1995, Nr.84-1901

3 straipsnis. Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo sąlygos

Valstybinės socialinio draudimo pensijos skiriamos asmenims, nurodytiems 1-2 straipsniuose, jeigu jie atitinka šio įstatymo nustatytus valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo reikalavimus atitinkamai pensijos rūšiai skirti ir sukanka šio įstatymo nustatyta amžių, pripažįstami invalidais, o tokiems asmenims mirus jų šeimų nariams.

PENSIJŲ RŪŠYS

4 straipsnis. Valstybinių socialinio draudimo pensijų rūšys

Pagal šį įstatymą skiriamos valstybinės socialinio draudimo senatvės, invalidumo, našlių ir našlaičių (maitintojo netekimo) pensijos.

5 straipsnis. Teisė pasirinkti pensijos rūšį

Asmenims, tuo pat metu turintiems teisę gauti senatvės ir invalidumo valstybines socialinio draudimo pensijas, skiriama didesnioji arba pagal jų pasirinkimą viena iš šių pensijų. Našlių ir našlaičių pensijos mokamos kartu su senatvės ar invalidumo pensijomis.

Asmenims, turintiems teisę gauti arba gaunantiems valstybines maitintojo netekimo pensijas už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. maitintoją ir tuo pat metu turintiems teisę gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės ar invalidumo pensiją, skiriama pagal jų pasirinkimą viena iš šių pensijų, jei įstatymų nenustatyta kitaip.

Asmenys, turintys teisę gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją, nepraranda teisės gauti kitas valstybines pensijas, taip pat nevalstybines pensijas, jei įstatymų nenustatyta kitaip.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-1011, 95 07 04, Žin., 1995, Nr.59-1475

PENSIJŲ SANDARA

6 straipsnis. Valstybinės socialinio draudimo pensijos sandara

Valstybinę socialinio draudimo pensiją sudaro pagrindinė ir papildoma dalys.

Pagrindinė valstybinės socialinio draudimo pensijos dalis garantuoja minimalų pensinį aprūpinimą asmenims, turintiems šio įstatymo nustatytą būtinąjį valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą ir atitinkantiems kitas šio įstatymo nustatytas sąlygas.

Pagrindinė valstybinės socialinio draudimo pensijos dalis lygi visai valstybinei socialinio draudimo bazinei pensijai (12 straipsnis) ar jos daliai.

Papildoma valstybinės socialinio draudimo pensijos dalis suteikia papildomą pensinį aprūpinimą pagal darbo sutartį ar narystės pagrindu dirbusiems asmenims, taip pat pareigūnams ir kariams (2 straipsnio pirmosios dalies 1-4 punktai), draustiems valstybiniu socialiniu pensijų draudimu atsižvelgiant į šio draudimo stažą ir draudžiamąsias pajamas, turėtas per draudimo laikotarpį.

PENSIJŲ MOKĖJIMO ŠALTINIS

7 straipsnis. Valstybinių socialinio draudimo pensijų mokėjimo šaltinis

Valstybinės socialinio draudimo pensijos mokamos iš Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo biudžeto.

STAŽAS

8 straipsnis. Asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas

Apdraustojo asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą sudaro asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, ir asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant savarankiškai.

Valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, dirbdami pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu įgyja asmenys, išvardyti 2 straipsnio pirmosios dalies 1-4 punktuose. Šis stažas sudaro:

1) laikas, per kurį šie asmenys patys moka arba už juos yra mokamos įstatymo jiems nustatytos privalomos valstybinio socialinio draudimo pensijų įmokos;

2) laikas, per kurį šie asmenys gauna valstybinio socialinio draudimo ligos (laikinojo nedarbingumo), motinystės ir bedarbio pašalpas. Bedarbio pašalpų gavimo laikas įskaitomas tik draustiems nuo nedarbo asmenims.

Valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, dirbdami savarankiškai, įgyja asmenys, išvardyti 2 straipsnio pirmosios dalies 5-8 punktuose. Jį sudaro laikas, per kurį šie asmenys moka įstatymo jiems nustatytas privalomas valstybinio socialinio draudimo pensijų įmokas arba per kurį už juos tokios įmokos mokamos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-1052, 95 09 28, Žin., 1995, Nr.84-1901

9 straipsnis. Valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, kai

buvo dirbta pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, apskaičiavimas

Jei asmens, kuriam skaičiuojamas valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, uždarbis ir kitos pajamos, nuo kurių buvo įmokėtos privalomos valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos, per kalendorinius metus ne mažesnis už minimalaus darbo užmokesčio per visus mėnesius sumą, tai į stažą įskaitomi visi kalendoriniai metai. Priešingu atveju tų metų stažas laikomas proporcingai mažesniu.

Išėjimo į pensiją metais į valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, įskaitomi visi mėnesiai iki išėjimo į pensiją, jei uždarbis ir kitos pajamos, nuo kurių buvo įmokėtos privalomos valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos, ne mažesnės už minimalaus darbo užmokesčio per visus šiuos mėnesius sumą. Priešingu atveju išėjimo į pensiją metų stažas laikomas proporcingai mažesniu.

10 straipsnis. Valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, kai buvo dirbta savarankiškai, apskaičiavimas

Į asmens, kuriam skaičiuojamas valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant savarankiškai, stažą kalendoriniais metais įskaitoma tiek mėnesių, už kiek jis įmokėjo ar už jį buvo įmokėta visa jam nustatyta privaloma valstybinio socialinio draudimo pensijos įmoka.

11 straipsnis. Valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo apskaičiavimas

Asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas apskaičiuojamas sudedant šio asmens kiekvienų metų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, ir valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant savarankiškai.

Per kalendorinius metus negali būti įskaityta daugiau kaip vieneri valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo metai.

Stažas išreiškiamas metais. Jei jo dalis apskaičiuota mėnesiais, tai mėnesių skaičius dalijamas iš dvylikos.

DYDŽIAI PAGRINDINEI IR PAPILDOMAI PENSIJOS DALIMS APSKAIČIUOTI

12 straipsnis. Valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydis

Valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydis negali būti mažesnis už 110 procentų minimalaus gyvenimo lygio (MGL).

Valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydį tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė Valstybinio socialinio draudimo tarybos teikimu.

13 straipsnis. Asmens draudžiamosios pajamos

Asmenų, išvardytų 2 straipsnio pirmosios dalies 1-4 punktuose, draudžiamosiomis pajamomis laikomos visos jų pajamos, nuo kurių buvo įmokėtos valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos, taip pat

gautos valstybinio socialinio draudimo ligos (laikinojo nedarbingumo), motinystės ir draudimo nuo nedarbo bedarbio pašalpos.

14 straipsnis. Vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos

Vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos yra visų apdraustųjų asmenų, išvardytų 2 straipsnio pirmosios dalies 1-4 punktuose, draudžiamųjų pajamų vidurkis, tenkantis vienam apdraustajam.

Vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos apskaičiuojamos pagal pajamas, nuo kurių buvo įmokėtos valstybinio socialinio draudimo pensijų įmokos į valstybinio socialinio draudimo biudžeta, taip pat pagal išmokėtas valstybinio socialinio draudimo pašalpas.

Vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos pagal metų duomenis turi būti patvirtintos ne vėliau kaip iki kitų metų kovo 1 dienos.

Vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos pagal ketvirčio duomenis ne rečiau kaip kiekvieną ketvirtį tvirtina Valstybinio socialinio draudimo taryba pagal praeito ketvirčio valstybinio socialinio draudimo biudžeto rodiklius.

Vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos pagal ketvirčio duomenis turi būti patvirtintos ne vėliau kaip per mėnesį prasidėjus naujam ketvirčiui.

15 straipsnis. Metinio draudžiamųjų pajamų koeficiento apskaičiavimas

Metinis apdraustojo asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas asmens kalendorinių metų draudžiamąsias pajamas dalijant iš tiek mėnesių, kiek tais metais asmeniui įskaitoma į valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, ir iš vidutinių tų metų mėnesinių draudžiamųjų pajamų, apskaičiuotų pagal tų metų duomenis.

Jei pensija skiriama tuo metu, kai dar nepatvirtintos praeitų metų vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos, vietoj jų asmens draudžiamųjų pajamų koeficientui apskaičiuoti naudojamos paskutinės patvirtintos vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos pagal ketvirčio duomenis. Patvirtinus praeitų metų vidutinės mėnesinės draudžiamąsias pajamas, paskirtoji pensija, atsižvelgiant į šias pajamas, perskaičiuojama nuo pensijos paskyrimo dienos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-1438, 96.07.04, Žin., 1996, Nr.68-1636 (96.07.19)

16 straipsnis. Asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas

Apdraustojo asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas kaip metinių koeficientų vidurkis pagal dvidešimt penkerius to asmens pasirinktus palankiausius kalendorinius jo valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, įgyto dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, metus po 1994 metų sausio 1 dienos.

Šios nuostatos įsigaliojimo tvarka nustatoma šio įstatymo 54 straipsnyje.

Jei asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, mažesnis už metų skaičių, nurodytą šio straipsnio pirmojoje dalyje, bet ne

mažesnis kaip vienas mėnuo, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas pagal turimą stažą.

Jei stažas mažesnis už mėnesį, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientu laikomas apdraustajam asmeniui darbo arba kitokia sutartimi nustatyto darbo užmokesčio per mėnesį santykis su paskutinėmis patvirtintomis vidutinėmis mėnesinėmis draudžiamosiomis pajamomis. Jei darbo užmokestis nebuvo nustatytas, laikoma, kad jis lygus to mėnesio minimaliai mėnesinei algai.

II SKYRIUS. VALSTYBINĖS SOCIALINIO DRAUDIMO SENATVĖS PENSIJOS

17 straipsnis. Teisė gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją

Asmuo įgyja teisę gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją, kai jis atitinka visas šias sąlygas:

- 1) sukanka šio įstatymo nustatyta senatvės pensijos amžių;
- 2) turi minimalų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, nustatytą senatvės pensijai;
- 3) turi ne mažiau kaip trejus metus valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo per paskutinius penkerius metus
arba turi vienerius metus valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo per vienerius paskutinius metus,
arba turi ne mažiau kaip 35 metus valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo.

Pareigūnams ir kariams (2 straipsnio pirmosios dalies 2-4 punktai), išleistiems į atsargą ir įgijusiems teisę gauti valstybinę pareigūnų ir karių pensiją, šio straipsnio pirmosios dalies 3 punkto sąlyga netaikoma.

Asmuo turi atitikti šio straipsnio pirmosios dalies 2 ir 3 punktų reikalavimus senatvės pensijos amžiaus sukakties dieną arba kreipimosi dėl pensijos dieną, kai pensijos kreipiamasi jau sukakus pensijos amžių.

18 straipsnis. Senatvės pensijos amžius

Senatvės pensijos amžius nuo 2009 metų sausio 1 dienos nustatomas 60 metų moterims, 62 metai ir 6 mėnesiai vyrams.

Šio straipsnio įsigaliojimo tvarka nustatoma šio įstatymo 55 straipsnyje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

19 straipsnis. Minimalus ir būtinasis draudimo stažas senatvės pensijai

Minimalus valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai nustatomas 15 metų.

Būtinasis valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai nuo 1999 metų sausio 1 dienos vyrams ir nuo 2004 metų sausio 1 dienos moterims nustatomas 30 metų.

Šio straipsnio įsigaliojimo tvarka nustatoma šio įstatymo 55 straipsnyje.

20 straipsnis. Valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos pagrindinės dalies dydis

Pagrindinė valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos dalis lygi valstybinei socialinio draudimo bazinei pensijai, kai asmuo turi būtinają senatvės pensijai valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą.

Jei asmuo neturi būtinojo senatvės pensijai valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, bet turi minimalų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą senatvės pensijai, pagrindinė valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos dalis apskaičiuojama proporcingai turimam stažui, dauginant bazinę pensiją iš asmens turimo stažo ir dalijant iš būtinojo.

21 straipsnis. Valstybinės socialinio draudimo pensijos papildomos dalies dydis

Valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos papildoma dalis apskaičiuojama asmenims, turintiems teisę gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją ir turintiems valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindų, pagal formulę $0,005 \times S \times K \times D$, kurioje:

dydis S - asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindų;

dydis K - asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas (16 straipsnis);

dydis D - vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos pagal ketvirčio duomenis, kurios buvo patvirtintos iki to mėnesio, už kurį mokama pensija, pirmosios dienos (14 straipsnis).

22 straipsnis. Amžiaus ir būtinojo stažo sumažinimas asmenims, sergantiems hipofiziniu nanizmu

Asmenims, sergantiems hipofiziniu nanizmu (liliputams), senatvės pensijos amžius nustatomas 15 metų mažesnis už nurodytąjį 18 straipsnyje, o būtinas ir minimalus draudimo stažas - 10 metų mažesnis už nurodytąjį 19 straipsnyje.

23 straipsnis. Senatvės pensijos mokėjimas pensininkams turintiems draudžiamųjų pajamų

Pensininkams, sukakusiems 65 metus ir vyresniems, mokama visa valstybinė socialinio draudimo senatvės pensija, nustatyta šio įstatymo, neatsižvelgiant į jų pajamas.

Jaunesniems kaip 65 metų pensininkams, kurie turi būtinają valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą ir kurių draudžiamosios pajamos neviršija 1,5 minimalios mėnesinės algos, mokama visa valstybinė socialinio draudimo senatvės pensija. Jeigu jų draudžiamosios pajamos didesnės kaip 1,5 minimalios mėnesinės algos, mokama pagrindinė senatvės pensijos dalis.

Pensininkams, nepaminėtiems šio straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse ir turintiems draudžiamųjų pajamų, valstybinė socialinio draudimo senatvės pensija nemokama.

Asmenims, sergantiems hipofiziniu nanizmu, šio straipsnio nuostatos taikomos mažinant amžiaus ir būtinojo stažo reikalavimus pagal 22 straipsnį.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

24 straipsnis. Senatvės pensijos padidinimas dėl atidėto kreipimosi

Jei asmuo tam tikru metu įgyja teisę gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją ir turi būtinąją valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, bet pensijos neima ir kreipiasi dėl jos vėliau, tai pensija jam apskaičiuojama pagal duomenis kreipimosi metu ir didinama 4 procentais apskaičiuotojo dydžio už kiekvienus visus metus, praėjusius nuo dienos, kai jis įgijo teisę gauti senatvės pensiją turėdamas būtinąją stažą.

Gaunančiam senatvės pensiją ir turinčiam būtinąją valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą asmeniui jo prašymu pensijos mokėjimas gali būti atidėtas. Šiuo atveju pensija jam iš naujo apskaičiuojama pagal duomenis kreipimosi metu ir didinama 4 procentais apskaičiuotojo dydžio už kiekvienus visus metus, praėjusius nuo mokėjimo atidėjimo momento.

Atidėjus pensijos mokėjimą nevisiems metams, už paskutinių nevisų atidėjimo metų mėnesius pensija išmokama, bet nedidinama. Išmokant pensiją, atsižvelgiama į pensininko draudžiamąsias pajamas ir amžių (23 straipsnis) per laikotarpį, už kurį išmokama pensija.

Atidėjus kreipimąsi dėl pensijos daugiau negu 5 metams, pensija didinama tik už 5 atidėjimo metus.

Jei teisė gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją vienasyk buvo įgyta, tai atidėjus kreipimąsi 17 straipsnio pirmosios dalies 3 punkto reikalavimas pensijai skirti netaikomas.

Valstybinio socialinio draudimo tarybos sprendimu gali būti nustatytas didesnis pensijos didinimo dėl atidėto kreipimosi procentas.

III SKYRIUS. VALSTYBINĖS SOCIALINIO DRAUDIMO INVALIDUMO PENSIJOS

25 straipsnis. Invalidumo sąvoka

Invalidumu laikomas visiškas arba dalinis darbingumo netekimas, kuris yra pastovus arba išliekantis po ligos pašalpų mokėjimo pabaigos ir kuris riboja asmens galimybes verstis veikla, duodančia pajamų.

26 straipsnis. Invalidumo grupės

Atsižvelgiant į darbingumo netekimo laipsnį, pensijoms apskaičiuoti nustatomos trys invalidumo grupės.

Invalidumo grupes, priežastis, atsiradimo laiką ir terminą nustato valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijos (VMSEK), vadovaudamosi savo nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Valstybinio socialinio draudimo valdyba Vyriausybės nustatyta tvarka turi teisę ginčyti invalidumo nustatymo teisingumą asmeniui, turinčiam teisę gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją.

27 straipsnis. Teisė gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją

Asmuo, kuriam nustatomas invalidumas, įgyja teisę gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją, jeigu invalidumo nustatymo dieną jis atitinka šias sąlygas:

1) turi minimalų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą invalidumo pensijai;

2) yra draustas valstybiniu socialiniu pensijų draudimu ne mažiau kaip vienerius metus per paskutinius penkerius metus

arba turi valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, ne mažesnę kaip 75 procentai skirtumo tarp jo amžiaus ir 23 metų.

Asmuo, kuriam nustatoma sunkesnio invalidumo grupė negu turėta anksčiau, įgyja teisę gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją, jei neturėjo šios teisės anksčiau, pirmojoje šio straipsnio dalyje nurodytomis sąlygomis.

Asmuo, kuriam nustatomas invalidumas arba sunkesnio invalidumo grupė ir kuris neatitinka šio straipsnio pirmosios dalies sąlygų, įgyja teisę gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją tada, kai kreipimosi dėl pensijos metu yra įgijęs valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, ne mažesnę kaip 75 procentai skirtumo tarp jo amžiaus ir 23 metų, bet ne mažesnę kaip trejų metų.

Pareigūnams ir kariams (2 straipsnio pirmosios dalies 2-4 punktai), išleistiems į atsargą ir įgijusiems teisę gauti valstybinę pareigūnų ir karių pensiją, šio straipsnio pirmosios dalies 2 punkto sąlyga netaikoma.

28 straipsnis. Minimalus ir būtinasis draudimo stažas invalidumo pensijai

Nesukakusiems 23 metų asmenims, kuriems invalidumas arba sunkesnio invalidumo grupė nustatomi valstybinio socialinio pensijų draudimo laikotarpiu, suteikiama teisė gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją laikant, kad jie atitinka minimalaus ir būtinojo draudimo stažo invalidumo pensijai reikalavimus, ir netaikant jiems 27 straipsnio pirmosios dalies 1 ir 2 punkto reikalavimų.

Kitiems asmenims nustatomas toks minimalus valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas invalidumo pensijai:

iki sukanka 26 metai - 1 metai, sukakus 26 metus - 2 metai, sukakus 29 metus - 3 metai, sukakus 32 metus - 4 metai, sukakus 35 metus ir daugiau - 5 metai.

Būtinasis valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas invalidumo pensijai nustatomas:

iki sukanka 24 metai - 1 metai, sukakus 24 metus - 2 metai, sukakus 25 metus - 3 metai, sukakus 26 metus - 4 metai; viršijus šį amžių, už kiekvienus pusantrų metų amžiaus po 26 metų būtinasis stažas nustatomas vieneriais metais didesnis, bet negali viršyti būtinojo stažo, nustatyto senatvės pensijai.

29 straipsnis. Valstybinės socialinio draudimo invalidumo pensijos dydis

Valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija I ir II grupės invalidams, turintiems teisę gauti šią pensiją, apskaičiuojama sudedant pagrindinę ir papildomą invalidumo pensijos dalis.

Pagrindinė invalidumo pensijos dalis lygi bazinei pensijai, jei asmuo turi būtinąjį valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą invalidumo pensijai. Jei asmuo turi mažesnę nei būtinąjį stažą,

pagrindinė jo invalidumo pensijos dalis apskaičiuojama dauginant bazinę pensiją iš turimo stažo ir dalinant iš būtinojo.

Papildoma invalidumo pensijos dalis apskaičiuojama asmenims, turintiems valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, taip pat kaip ir papildoma valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos dalis (21 straipsnis), įskaitant į stažą:

1) visą asmens turimą valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu;

2) asmeniui trūkstamą iki jam nustatyto senatvės pensijos amžiaus (18, 55 straipsniai) metų skaičių. Jei asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, mažesnis už būtinają invalidumo pensijai stažą (28 straipsnis), į stažą įskaitomas ne visas trūkstamas iki senatvės pensijos amžiaus metų skaičius, o proporcingai mažesnė jo dalis, kuri gaunama dauginant trūkstamą iki senatvės pensijos amžiaus metų skaičių iš asmens turimo valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, įgyto dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, ir dalijant iš būtinojo invalidumo pensijai stažo.

Valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija III grupės invalidams apskaičiuojama taip, kaip I ir II grupės invalidams, o po to mažinama 50 procentų.

30 straipsnis. Invalidumo pensijos priedas

Prie invalidumo pensijos I grupės invalidams jų slaugai nustatomas 50 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio priedas.

31 straipsnis. Invalidumas dėl sužalojimo darbe ar profesinės ligos

Pensijų draudimą invalidumo dėl sužalojimo darbe ar profesinės ligos atveju reguliuoja privalomo valstybinio draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymas.

32 straipsnis. Pensijų mokėjimas invalidams, turintiems draudžiamųjų pajamų

Invalidams, sukakusiems nustatytą senatvės pensijos amžių (18, 55 straipsniai) ir vyresniems, mokama visa paskirta valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija neatsižvelgiant į jų pajamas.

Invalidams, turintiems draudžiamųjų pajamų ir nesukakusiems šio įstatymo nustatyto senatvės pensijos amžiaus, invalidumo pensija mokama tik tuo atveju, kai jie turi būtinają stažą invalidumo pensijai išskyrus I grupės invalidus, kuriems būtinojo stažo reikalavimas netaikomas. Ši pensija mokama:

1) I grupės invalidams - visa paskirta invalidumo pensija (be priedo slaugai), nepaisant draudžiamųjų pajamų;

2) II ir III grupių invalidams - paskirtos invalidumo pensijos visa pagrindinė dalis ir 50 procentų papildomos dalies, o turintiesiems draudžiamųjų pajamų, neviršijančių 1,5 minimalios mėnesinės algos, - visa paskirta valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017
Nr.I-1011, 95 07 04, Žin., 1995, Nr.59-1475

IV SKYRIUS. VALSTYBINĖS SOCIALINIO DRAUDIMO NAŠLIŲ IR NAŠLAIČIŲ (MAITINTOJO NETEKIMO) PENSIJOS

33 straipsnis. Teisė gauti našlių ar našlaičių pensiją

Teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlių ar našlaičių pensiją turi šiame įstatyme nurodyti mirusiojo (arba nustatyta tvarka pripažinto mirusiu ar nežinia kur esančiu), drausto valstybiniu socialiniu pensijų draudimu, asmens sutuoktinis bei vaikai, taip pat jiems prilyginti asmenys, jei miręs asmuo buvo įgijęs šio įstatymo nustatytą teisę gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją (jei būtų tapęs invalidu) ar senatvės pensiją arba tokią pensiją gavo. Našlė arba našlys, neturėjęs su mirusiu sutuoktiniu vaikų, turi teisę gauti pensiją tik tuo atveju, jei nuo santuokos įregistravimo nustatyta tvarka iki sutuoktinio mirties dienos praėjo ne mažiau kaip 5 metai.

Našlių ir našlaičių pensija neskiriama, o paskirtosios mokėjimas nutraukiamas asmenims, teismo nuosprendžiu pripažintiems kaltais už tyčinio nusikaltimo mirusiajam, už kurį ši pensija skiriama ar paskirta, padarymą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-188, 97.04.22, Žin., 1997, Nr.38-924 (97.05.02)

34 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti našlių pensiją

Teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją turi vienas iš šių asmenų:

našlė arba našlys, auginantys mirusio asmens vaikus (įvaikius), taip pat slaugantys namuose mirusiojo vaikus (įvaikius) I grupės invalidus, tapusius invalidais iki 18 metų, jeigu šiems vaikams (įvaikiams) mokama našlaičių pensija;

našlė arba našlys, kurie sukako senatvės pensijos amžių ar buvo pripažinti invalidais tuo metu, kai augino mirusio asmens vaikus (įvaikius), taip pat slaugė namuose mirusiojo vaikus (įvaikius) I grupės invalidus, tapusius invalidais iki 18 metų, jeigu šie vaikai (įvaikiai) tuo metu gavo ar turėjo teisę gauti našlaičių pensiją;

našlė arba našlys, kurie sukako senatvės pensijos amžių ar buvo pripažinti invalidais iki sutuoktinio mirties arba sukako tokį amžių ar pripažinti invalidais per 5 metus po sutuoktinio mirties. Našlė arba našlys, neturėjęs su mirusiu sutuoktiniu vaikų, turi teisę gauti pensiją tik tuo atveju, jei nuo santuokos įregistravimo nustatyta tvarka iki sutuoktinio mirties dienos praėjo ne mažiau kaip 5 metai;

faktinis sutuoktinis, jei turėjo su mirusiuoju vaikų, kuriuos augina arba kuriuos slaugo namuose dėl to, kad jie yra I grupės invalidai, tapę invalidais iki 18 metų, jeigu šiems vaikams mokama našlaičių pensija ir jeigu nėra mirusio asmens sutuoktinio, kuriam gali būti paskirta našlių pensija.

Jei nėra šio straipsnio pirmojoje dalyje išvardytų asmenų, teisę gauti našlių pensiją turi nustatyta tvarka pripažintas globėju asmuo, auginantis mirusio asmens vaikus (įvaikius), taip pat slaugantis namuose mirusiojo vaikus (įvaikius) I grupės invalidus, tapusius invalidais iki 18 metų, jeigu šiems vaikams (įvaikiams) mokama našlaičių pensija.

Našlei ar našliui, taip pat faktiniam sutuoktiniui, gaunančiam našlių pensiją, pensijos mokėjimas nutraukiamas naujai susituokus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-1011, 95 07 04, Žin., 1995, Nr.59-1475

Nr. VIII-188, 97.04.22, Žin., 1997, Nr.38-924 (97.05.02)

35 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti našlaičių pensiją

Teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlaičių pensiją turi mirusiojo vaikai ir įvaikiai iki 18 metų, taip pat vyresni, jei jie tapo invalidais iki 18 metų. Mirusiojo posūniai ir podukros, kurie iki jo mirties neturėjo teisės gauti našlaičių pensijos, turi teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlaičių pensiją tokiomis pat sąlygomis, kaip ir vaikai.

Nustatyta tvarka įregistruotų aukštųjų, aukštesniųjų, profesinių bei vidurinių mokyklų dieninių skyrių studentai ir moksleiviai turi teisę gauti našlaičių pensiją iki šių mokyklų baigimo, bet ne ilgiau kaip iki jiems sukaks 24 metai.

Mirusiojo vaikams, turintiems teisę gauti našlaičių pensiją, ši teisė išlieka taip pat tada, kai juos kas nors įvaikina.

36 straipsnis. Našlių ir našlaičių pensijos dydis

Valstybinė socialinio draudimo našlių ir našlaičių pensija apskaičiuojama taip pat kaip valstybinė socialinio draudimo II grupės invalidumo pensija (29 straipsnis) ir skiriama:

asmeniui, turinčiam teisę gauti našlių pensiją (34 straipsnis) - 20 procentų jos dydžio;

- našlaičiui (35 straipsnis) - 25 procentus jos dydžio, jei teisę gauti šią pensiją turi vienas vaikas. Jei tokia teisę turi daugiau vaikų, skiriama kiekvienam po lygiai, bet ne daugiau kaip 50 procentų viso apskaičiuotos pensijos dydžio. Tuo atveju, kai nėra asmenų, turinčių teisę gauti našlių pensiją, kiekvienam našlaičiui skiriama po 25 procentus apskaičiuotos pensijos, bet ne daugiau kaip 100 procentų šios pensijos dydžio.

Senatvės ar invalidumo pensininkui mirus, valstybinė socialinio draudimo našlių ir našlaičių pensija apskaičiuojama pagal mirusiojo gautos senatvės ar invalidumo pensijos dydį šio straipsnio pirmojoje dalyje nustatyta tvarka, netaikant III grupės invalidumo pensijos mažinimo (29 straipsnio ketvirtoji dalis) ir neįskaitant į pensijos dydį I grupės invalidumo pensijos priedo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-188, 97.04.22, Žin., 1997, Nr.38-924 (97.05.02)

37 straipsnis. Našlaičių, netekusių abiejų tėvų, pensijos apskaičiavimas

Našlaičiams (35 straipsnis), netekusiems abiejų tėvų, valstybinės socialinio draudimo našlaičių pensijos dydį sudaro suma, gauta apskaičiavus našlaičių pensiją už kiekvieną iš mirusių tėvų atskirai.

V SKYRIUS. VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ SKYRIMAS,

MOKĖJIMAS IR GINČŲ DĖL PENSIJŲ NAGRINĖJIMAS

38 straipsnis. Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimas

Valstybines socialinio draudimo pensijas skiria ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai vadovaudamiesi šiuo įstatymu bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintais Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais.

Pensijas moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai pagal nuolatinę arba faktinę pensininko gyvenamąją vietą. Paslaugas, susijusias su pensijų pristatymu, už sutartą kainą gali teikti pašto ir kitos įmonės konkurso tvarka. Konkursą skelbia ir rezultatus tvirtina Valstybinio socialinio draudimo fondo taryba. Jeigu konkurse dalyvauja daugiau kaip viena įmonė ir jų siūloma pensijų pristatymo kainą ir kitos sąlygos vienodos, pirmenybė teikiama paštui.

Kreiptis dėl pensijos paskyrimo galima prieš tris mėnesius iki teisės gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją atsiradimo arba bet kuriuo metu po teisės gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją atsiradimo.

Kreipiantis dėl pensijos, privaloma pateikti visus Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nurodytus dokumentus, būtinus pensijai paskirti.

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius per Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatytą laiką privalo priimti sprendimą apie pensijos paskyrimą arba apie atsisakymą paskirti pensiją ir apie sprendimą pranešti pareiškėjui. Atsisakius skirti pensiją, privaloma nurodyti atsisakymo priežastį.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-1438, 96.07.04, Žin., 1996, Nr.68-1636 (96.07.19)

39 straipsnis. Pensijos skyrimo ir mokėjimo terminai

Valstybinę socialinio draudimo pensiją skiriama ir mokama nuo teisės gauti pensiją atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki dokumentų pensijai skirti gavimo valstybinio socialinio draudimo skyriuje dienos.

Atidėjus kreipimąsi dėl valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos, taikoma šio įstatymo 24 straipsnyje nustatyta mokėjimo tvarka.

Valstybinės socialinio draudimo pensijos skiriamos iki gyvos galvos arba laikotarpiui, kuriam pensijos gavėjui pagal šį įstatymą išlieka teisė gauti paskirtą pensiją. Valstybinio socialinio draudimo skyrius, mokantis pensiją, privalo iš anksto informuoti pensininką apie pensijos skyrimo termino pasibaigimą.

Pasibaigus pensijos skyrimo terminui, ją mokėti nutraukiama, jei pensijos gavėjas praranda teisę ją gauti. Jei pensijos gavėjas dėl pateisinamos priežasties pavėluotai kreipiasi dėl pensijos mokėjimo pratęsimo, pensija nepriskaičiuojant palūkanų išmokama už visą laiką, bet ne ilgiau kaip už 3 metus, kai jos mokėjimas buvo nutrauktas, o pensijos gavėjui teisė gauti pensiją buvo išlikusi. Jei pateisinamos priežasties nėra, bet teisė gauti pensiją išlieka, pensijos mokėjimas atnaujinamas nuo dokumentų dėl pensijos pratęsimo pateikimo dienos.

Pensininkui mirus, pensija išmokama jį laidojusiems asmenims už mirties mėnesį, jei ji dar nebuvo išmokėta, ir dar tokio pat dydžio už du mėnesius.

40 straipsnis. Pensijos skyrimas iš naujo

Jei asmuo, kuriam paskirta valstybinė socialinio draudimo senatvės pensija, įgyja papildomą, ne mažesnę kaip 3 metų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą dirbdamas pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, pensija jo prašymu gali būti paskirta iš naujo pagal naujus duomenis nuo kreipimosi momento. Skiriant pensiją iš naujo, 17 straipsnio pirmosios dalies reikalavimai nebetaikomi.

Jei asmeniui nustatoma sunkesnio invalidumo grupė, valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija jo pageidavimu skiriama iš naujo pagal naujus duomenis arba mokama pagal ankstesnius stažo ir uždarbio duomenis, didinant ją dvigubai (nustačius vietoj III grupės II) arba pradedant mokėti priedą slaugai (nustačius vietoj II grupės I). Jei nustatoma lengvesnio invalidumo grupė, valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija (jei ji buvo paskirta anksčiau) neskiriama iš naujo, o mokama ankstesnė pensija, tik be priedo slaugai (nustačius vietoj I grupės II) arba 50 procentų mažesnė (nustačius vietoj II grupės III).

41 straipsnis. Pensijos mokėjimas persikėlus gyventi į užsienį

Pensininkui persikėlus nuolat gyventi į kitą valstybę, paskirtoji pensija jam mokama, jei:

pensininkas yra įgijęs ne mažesnę kaip minimalų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą atitinkamos rūšies pensijai gauti dirbdamas Lietuvos įmonėse, įstaigose ar organizacijose arba

pensininkas yra reabilituotas politinis kalinys ar tremtinys, įgijęs dalį stažo kalinimo metu ar tremtyje (52 straipsnis).

Kitais atvejais pensija išmokama už šešis mėnesius į priekį išvykimo mėnesio dydžio, toliau ji nebemokama.

Lietuvos Respublikai prisijungus prie tarptautinių konvencijų arba sudarius tarpvalstybines sutartis dėl pensijos mokėjimo, pensija mokama taip, kaip numatyta tarptautinėse konvencijose arba sutartyse.

42 straipsnis. Pensijos permokėjimas arba neprimokėjimas

Valstybinės socialinio draudimo pensijos suma, laiku negauta dėl pensiją skiriančios ar mokačios įstaigos kaltės, išmokama už praėjusį laiką neapribojant koku nors terminu ir ją indeksuojant Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatyta tvarka.

Pensijos gavėjas privalo pranešti Valstybinio socialinio draudimo valdybos teritoriniam skyriui, kuris moka jam pensiją, apie aplinkybes, turinčias įtakos pensijos dydžiui ar mokėjimui, per 10 dienų nuo šių aplinkybių atsiradimo dienos. Jei apie tokias aplinkybes laiku nepranešus pensija yra permokama, permokėtas dydis iš gavėjo išieškomas pensiją mokačios įstaigos vadovo sprendimu.

43 straipsnis. Valstybinio socialinio draudimo įstaigų sprendimų apskundimas

Valstybinio socialinio draudimo valdybos teritorinių skyrių sprendimai dėl asmenų teisės gauti pensijas gali būti apskundžiami Valstybinio socialinio draudimo valdybai. Apskundimo bei skundo

nagrinėjimo tvarką ir terminus nustato Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatai.

Valstybinio socialinio draudimo valdybos ir jos skyrių sprendimai gali būti apskusti teismui.

VI SKYRIUS. ĮSTATYMO ĮSIGALIOJIMO TVARKA

44 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimo data

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1995 metų sausio 1 dienos.

Iki bus priimtas ir įsigalios privalomojo valstybinio draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe įstatymas, pensijų skyrimą ir mokėjimą invalidumo dėl sužalojimo darbe ar profesinės ligos atveju (31 straipsnis) reguliuoja Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatai.

Šio įstatymo 41 straipsnio pirmosios dalies antroji pastraipa įsigalioja nuo 1998 metų sausio 1 dienos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

PASKIRTŲ PENSIJŲ MOKĖJIMO TVARKA

45 straipsnis. Pensijų, paskirtų iki įstatymo įsigaliojimo, perskaičiavimas

Asmenims, kuriems valstybinės socialinio draudimo senatvės ir invalidumo pensijos buvo paskirtos iki šio įstatymo įsigaliojimo, pensijos perskaičiuojamos pagal šį įstatymą remiantis pensijos byloje fiksuotais stažo ir uždarbio duomenimis (47 ir 48 straipsniai). Jeigu pensijos byloje uždarbio duomenys buvo fiksuoti kelis kartus, pensijai perskaičiuoti nuo 1995 metų spalio 1 dienos imamas tas fiksuotas uždarbis, kuriuo remiantis apskaičiuotas asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas yra didžiausias. Jeigu pensininkai pageidauja, jie gali papildyti pensijos byloje esančius duomenis apie valstybinio socialinio pensijų draudimo ir jam prilyginamą stažą bei pateikti kito laikotarpio duomenis apie uždarbį buvusią iki šio įstatymo įsigaliojimo tvarka, patikslinta Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose. Pateikus naujus duomenis iki 1996 metų liepos 1 dienos, pensijos perskaičiuojamos nuo 1995 metų spalio 1 dienos, pateikus juos vėliau - nuo mėnesio, einančio po dokumentų pateikimo mėnesio, pirmos dienos.

Asmenų, kuriems valstybinė socialinio draudimo pensija buvo paskirta iki šio įstatymo įsigaliojimo ir kuriems po to ne mažiau kaip 3 metais padidėjo valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, pageidavimu pensija gali būti paskirta iš naujo remiantis šio įstatymo nuostatomis dėl naujai skiriamų pensijų.

Valstybinės socialinio draudimo našlių ir našlaičių pensijos už mirusius po 1995 m. sausio 1 d. asmenis skiriamos pagal šio įstatymo 33-37 straipsnius. Už mirusius iki 1995 m. sausio 1 d. asmenis našlių pensijos skiriamos pagal šio įstatymo 45⁽¹⁾ straipsnį, o maitintojo netekimo pensijos - anksčiau galiojusia Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatyta tvarka. Maitintojo netekimo pensijos pagal šį įstatymą neperskaičiuojamos ir kartu su senatvės ar invalidumo pensijomis nemokamos.

Ištarnauto laiko pensija perskaičiuojama į valstybinę socialinio draudimo senatvės ar invalidumo pensiją tik tuo atveju, jei jos gavėjas yra sukakęs šio įstatymo nustatytą senatvės pensijos amžių. Priešingu atveju pensininkui mokama paskirtoji pensija, indeksuojant ją šio įstatymo 50 straipsnyje nustatyta tvarka. Vidaus reikalų, krašto apsaugos, valstybės saugumo ir prokuratūros sistemų pareigūnų ir karių pensijų perskaičiavimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos ir prokuratūros pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymas.

Valstybinio socialinio draudimo valdybos teritoriniai skyriai privalo pradėti mokėti perskaičiuotas pensijas ne vėliau kaip praėjus 6 mėnesiams nuo šio įstatymo įsigaliojimo. Iki to laiko pensininkui mokama paskirtoji pensija, indeksuojant ją šio įstatymo 50 straipsnyje nustatyta tvarka. Jei perskaičiuota pensija yra didesnė, skirtumas pensininkui kompensuojamas nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr.I-860, 95 04 20, Žin., 1995, Nr.35-860

Nr.I-1052, 95 09 28, Žin., 1995, Nr.84-1901

Nr. VIII-188, 97.04.22, Žin., 1997, Nr.38-924 (97.05.02)

45⁽¹⁾ straipsnis. Našlių pensijos už mirusius iki 1995 m.
sausio 1 d. sutuoktinius

Valstybinė socialinio draudimo našlių pensija už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. sutuoktinį skiriama, jei mirusysis buvo įgijęs minimalų valstybinio socialinio pensijų draudimo ar jam prilyginamą stažą invalidumo pensijai (28 ir 52 straipsniai) arba gavo valstybinę socialinio draudimo senatvės ar invalidumo pensiją.

Teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. sutuoktinį turi:

našlė arba našlys, kurie sukako senatvės pensijos amžių ar buvo pripažinti invalidais tuo metu, kai augino mirusio asmens vaikus (įvaikius), taip pat slaugė namuose mirusiojo vaikus (įvaikius) I grupės invalidus, tapusius invalidais iki 18 metų, jeigu šie vaikai (įvaikiai) gavo ar turėjo teisę gauti maitintojo netekimo pensiją;

našlė arba našlys, kurie sukako senatvės pensijos amžių ar buvo pripažinti invalidais iki sutuoktinio mirties arba sukako tokį amžių ar pripažinti invalidais per 5 metus po sutuoktinio mirties.

Našlė arba našlys, neturėję su mirusiu sutuoktiniu vaikų, turi teisę gauti pensiją tik tuo atveju, jei nuo santuokos įregistravimo nustatyta tvarka iki sutuoktinio mirties dienos praėjo ne mažiau kaip 5 metai.

Šio straipsnio antroje dalyje išvardyti asmenys turi teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją tik tuo atveju, jei sutuoktinis, miręs po Valstybinio socialinio draudimo įstatymo įsigaliojimo, t.y. po 1991 m. birželio 1d., mirties metu buvo nuolatinis Lietuvos Respublikos gyventojas.

Našlei arba našliui, turinčiam teisę gauti našlių pensiją už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. sutuoktinį, pensija skiriama 25 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio.

Našlei ar našliui, gaunančiam našlių pensiją už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. sutuoktinį, pensijos mokėjimas nutraukiamas naujai susituokus.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. VIII-188, 97.04.22, Žin., 1997, Nr.38-924 (97.05.02)

46 straipsnis. Pagrindinė perskaičiuotos pensijos dalis

Pagrindinė perskaičiuotos valstybinės socialinio draudimo senatvės ir invalidumo pensijos dalis laikoma lygia valstybinei socialinio draudimo bazinei pensijai, jei asmeniui anksčiau buvo paskirta viso dydžio atitinkamos rūšies pensija.

Jei asmeniui buvo paskirta dalinė pensija, tai pagrindinė perskaičiuotos pensijos dalimi laikoma bazinės pensijos dalis, kuri gaunama dauginant valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydį iš pensijos byloje fiksuoto įrodyto stažo ir dalijant iš pensijos skyrimo metu reikalauto stažo viso dydžio pensijai skirti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

47 straipsnis. Stažo apskaičiavimas perskaičiuojant paskirtas pensijas

Visas pensijos byloje fiksuotas darbo stažas, buvęs iki Valstybinio socialinio draudimo įstatymo įsigaliojimo, laikomas asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažu, įgytu dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu. Laikotarpiai, kurie buvo įskaityti į stažą padidinta trukme, įskaitomi kalendorine trukme.

Pensijos byloje fiksuoto stažo laikotarpiai, buvę po Valstybinio socialinio draudimo įstatymo įsigaliojimo, laikomi valstybinio socialinio pensijų draudimo stažu, įgytu dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, asmenims, išvardytiems Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnyje, mokėjusiems nustatytas valstybinio socialinio draudimo įmokas.

Perskaičiuojant invalidumo pensiją, į stažą įskaitomas laikotarpis, nurodytas 29 straipsnio trečiosios dalies 2 punkte.

48 straipsnis. Asmens draudžiamųjų pajamų koeficiento apskaičiavimas perskaičiuojant paskirtas pensijas

Perskaičiuojant paskirtas pensijas, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas (16 straipsnis) apskaičiuojamas pagal pensijos byloje fiksuotus duomenis tokia tvarka:

jei pensija paskirta pagal byloje fiksuotą asmens uždarbio vidurkį, apskaičiuotą pagal asmens uždarbio iki 1991 metų sausio 1 dienos duomenis, tai šis vidurkis dalijamas iš atitinkamo laikotarpio vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio Lietuvoje;

jei pensija paskirta pagal asmens uždarbio po 1991 metų sausio 1 dienos duomenis, tai byloje fiksuoti mėnesiniai uždarbiai dalijami iš atitinkamų metų to mėnesio vidutinio darbo užmokesčio Lietuvoje ir visų taip apskaičiuotų dalmenų vidurkis laikomas draudžiamųjų pajamų koeficientu. Šiuo atveju iki 1991 metų sausio 1 dienos vidutinis kiekvieno mėnesio darbo užmokeskis laikomas lygiu tų metų vidutiniam mėnesiniam darbo užmokesčiui Lietuvoje.

Perskaičiuojant paskirtas pensijas, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas imamas ne didesnis kaip 5.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-1011, 95 07 04, Žin., 1995, Nr.59-1475

49 straipsnis. Pensijos nesumažinimo taisyklė

[49 straipsnio redakcija iki 1999 m. sausio 1 d.]

Jei perskaičiavus pensiją jos dydis sumažėja palyginti su ankstesniu dydžiu, pensininkui toliau mokama anksčiau paskirtoji indeksuota pensija toliau indeksuojant ją šio įstatymo 50 straipsnyje nustatyta tvarka.

Jei asmuo, kuriam perskaičiuojama pensija, turi teisę gauti nukentėjusiojo asmens pensiją pagal Valstybinių pensijų įstatymą, tai ši pensija jam paskiriama kartu su perskaičiuota valstybine socialinio draudimo pensija. Jei abiejų pensijų suma mažesnė už anksčiau gautą pensiją, tai toliau mokama ankstesnioji pensija toliau indeksuojant ją šio įstatymo 50 straipsnyje nustatyta tvarka.

Jei nustatoma sunkesnio invalidumo grupė asmeniui, kuriam buvo mokama neperskaičiuota invalidumo pensija pagal lengvesnio invalidumo grupę, šio asmens pageidavimu:

1) skiriama invalidumo pensija pagal naują grupę ir naujus stažo bei draudžiamųjų pajamų duomenis, o 27 straipsnio pirmosios dalies 2 punkto reikalavimai netaikomi;

2) skiriama invalidumo pensija pagal naują grupę ir pagal šio įstatymo išsigaliojimo metu pensijos byloje buvusius stažo ir uždarbio duomenis;

3) toliau mokama neperskaičiuota invalidumo pensija pagal anksčiau turėtą grupę, indeksuojant ją 50 straipsnyje nustatyta tvarka.

Jei nustatoma lengvesnio invalidumo grupė asmeniui, kuriam buvo mokama neperskaičiuota invalidumo pensija pagal sunkesnio invalidumo grupę, šio asmens pageidavimu:

1) skiriama invalidumo pensija pagal naują grupę ir naujus stažo bei draudžiamųjų pajamų duomenis, o 27 straipsnio pirmosios dalies 2 punkto reikalavimai netaikomi;

2) šio įstatymo 40 straipsnio antrojoje dalyje nustatyta tvarka skiriama invalidumo pensija pagal naują grupę ir pagal šio įstatymo išsigaliojimo metu pensijos byloje buvusius stažo ir uždarbio duomenis;

3) II grupės invalidui toliau mokama neperskaičiuota invalidumo pensija pagal anksčiau turėtą grupę, o III grupės invalidui toliau mokama pusė neperskaičiuotos invalidumo pensijos pagal anksčiau turėtą grupę, indeksuojant ją 50 straipsnio nustatyta tvarka.

[49 straipsnio redakcija nuo 1999 m. sausio 1 d.]

Jei perskaičiavus pensiją jos dydis sumažėja palyginti su ankstesniu dydžiu, pensininkui toliau mokama anksčiau paskirtoji indeksuota pensija toliau indeksuojant ją šio įstatymo 50 straipsnyje nustatyta tvarka.

Jei nustatoma sunkesnio invalidumo grupė asmeniui, kuriam buvo mokama neperskaičiuota invalidumo pensija pagal lengvesnio invalidumo grupę, šio asmens pageidavimu:

1) skiriama invalidumo pensija pagal naują grupę ir naujus stažo bei draudžiamųjų pajamų duomenis, o 27 straipsnio pirmosios dalies 2 punkto reikalavimai netaikomi;

2) skiriama invalidumo pensija pagal naują grupę ir pagal šio įstatymo išsigaliojimo metu pensijos byloje buvusius stažo ir uždarbio duomenis;

3) toliau mokama neperskaičiuota invalidumo pensija pagal anksčiau turėtą grupę, indeksuojant ją 50 straipsnyje nustatyta tvarka.

Jei nustatoma lengvesnio invalidumo grupė asmeniui, kuriam buvo mokama neperskaičiuota invalidumo pensija pagal sunkesnio invalidumo grupę, šio asmens pageidavimu:

1) skiriama invalidumo pensija pagal naują grupę ir naujus stažo bei draudžiamųjų pajamų duomenis, o 27 straipsnio pirmosios dalies 2 punkto reikalavimai netaikomi;

2) šio įstatymo 40 straipsnio antrojoje dalyje nustatyta tvarka skiriama invalidumo pensija pagal naują grupę ir pagal šio įstatymo įsigaliojimo metu pensijos byloje buvusių stažo ir uždarbio duomenis;

3) II grupės invalidui toliau mokama neperskaičiuota invalidumo pensija pagal anksčiau turėtą grupę, o III grupės invalidui toliau mokama pusė neperskaičiuotos invalidumo pensijos pagal anksčiau turėtą grupę, indeksuojant ją 50 straipsnio nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr. VIII-846, 98.07.02, Žin., 1998, Nr.65-1875 (98.07.22)

50 straipsnis. Neperskaičiuotos pensijos indeksavimas

Neperskaičiuota pensija indeksuojama kiekvieną kartą patvirtinus naują bazinės pensijos arba vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų dydį.

Pensijos dalis, neviršijanti naujo bazinės pensijos dydžio, indeksuojama kaip bazinė pensija, o likusi dalis – pagal naujai patvirtintų ir ankstesnių vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų santykį.

Jei neperskaičiuota pensija viršija ar po eilinio indeksavimo pradeda viršyti 500 litų, ji mokama 500 litų dydžio ir toliau nebeindeksuojama bei jokių kitų būdu nedidinama, kol tam asmeniui mokėtina pagal šį įstatymą pensija ima viršyti 500 litų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr.I-1052, 95 09 28, Žin., 1995, Nr.84-1901

NAUJAI SKIRIAMOS PENSIJOS

51 straipsnis. Sąlygos dėl teisės gauti pensiją įsigaliojimas

17 straipsnio pirmosios dalies 3 punkto sąlyga dėl teisės gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją ir 27 straipsnio pirmosios dalies 2 punkto sąlyga dėl teisės gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją pradedamos taikyti praėjus penkeriems metams nuo šio įstatymo įsigaliojimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

52 straipsnis. Laikotarpiai, prilyginami valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui

Asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui, įgytam dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, prilyginami iki Valstybinio socialinio draudimo įstatymo įsigaliojimo buvę šie laikotarpiai:

1) visas darbininkų ir tarnautojų darbo laikas, taip pat kolūkio narių darbo kolūkiuose laikas bei Valstybinio socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nurodytų kitų asmenų, kurie

pagal galiojusias įstatymus turėjo būti draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu, darbo laikas;

2) rašytojų sąjungos, dailininkų sąjungos, kompozitorių sąjungos, kinematografininkų sąjungos narių bei kitų kūrybinių darbuotojų, kurie nebuvo kūrybinių sąjungų nariai, bet kuriuos jungė atitinkami profesiniai komitetai, kūrybinės veiklos laikas neatsižvelgiant į socialinio draudimo įmokų mokėjimą;

3) tarnybos sukarintoje apsaugoje, specialaus ryšio institucijose ir specialiose gelbėjimo dalyse laikas neatsižvelgiant į žinybinį pavaldumą ir specialų arba karinį laipsnį.

Asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui, įgytam dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, prilyginami iki šio įstatymo įsigaliojimo buvę šie laikotarpiai:

1) asmenų, apdraustų valstybiniu socialiniu draudimu pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnį, privalomų valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimo laikas;

2) asmenų, savanoriškai apsidraudusių valstybiniu savanoriškuoju pensijų draudimu valstybinio socialinio draudimo įstaigose, draudimo įmokų mokėjimo laikas;

3) apdraustų (dirbančių) asmenų ligos (laikinojo nedarbingumo) bei motinystės (nėštumo ir gimdymo) pašalpų gavimo laikas;

4) mokymosi laikas kvalifikacijos kėlimo kursuose, aspirantūroje, doktorantūroje ir klinikinėje ordinatūroje (rezidentūroje);

5) faktinis karinės, pasienio bei vidaus reikalų tarnybos laikas (išskyrus tarnybą naikintojų būriuose ir batalionuose), neįskaitant tikrosios karinės tarnybos prievolinkų (būtiniosios tarnybos karių) tarnybos laiko. Šiame punkte minėti laikotarpiai įskaitomi tik tuo atveju, jei už juos asmuo negauna kitos valstybės pensijos;

6) prisiekusių Lietuvos Respublikai (perėjusių tarnauti Lietuvos Respublikai) valstybės saugumo pareigūnų tarnybos laikotarpiai;

[52 straipsnio 2 dalies 7 ir 8 punktų redakcija iki 1999 m. sausio 1 d.]

7) reabilituotų politinių kalinių ir tremtinių kalinimo ir tremties faktinis laikas (vaikams tremtiniams - nuo 14 metų), jei šis laikas neįskaitytas pagal 1 punktą;

8) asmenų, išvežtų Antrojo pasaulinio karo metais priverstiniais darbams, darbo laikas, taip pat buvimo getuose ir kitose laisvės atėmimo vietose Antrojo pasaulinio karo metais laikas (vaikams - nuo 14 metų);

[52 straipsnio 2 dalies 7 ir 8 punktų redakcija nuo 1999 m. sausio 1 d.]

7) reabilituotų politinių kalinių ir tremtinių kalinimo ir tremties faktinis laikas, jei šis laikas neįskaitytas pagal 1 punktą;

8) asmenų, išvežtų Antrojo pasaulinio karo metais priverstiniais darbams, darbo laikas, taip pat buvimo getuose ir kitose laisvės atėmimo vietose Antrojo pasaulinio karo metais laikas;

9) ginkluoto pasipriešinimo (rezistencijos) dalyvių - karių savanorių faktinis laikas, išbūtas laisvės kovotojų struktūrose, jei šis laikas neįskaitytas kitaip.

Asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui, įgytam dirbant savarankiškai, prilyginami iki šio įstatymo įsigaliojimo buvo šie laikotarpiai:

1) motinoms - vaikų invalidų, nesukakusių 16 metų, auginimo ir slaugos namuose laikas;

2) šeimos nariams - I grupės invalido slaugos namuose laikas;

3) tikrosios karinės tarnybos prievolinkų (būtiniosios tarnybos karių) tarnybos laikas - asmenims, negaunantiems kitos valstybės pensijos.

4) visų tradicinių Lietuvoje bažnyčių ir religinių organizacijų dvasininkų tarnybos laikas.

Šiame straipsnyje išvardyti laikotarpiai į valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą įskaitomi Valstybinio socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr.I-1011, 95 07 04, Žin., 1995, Nr.59-1475

Nr. VIII-589, 97.12.23, Žin., 1997, Nr.119-3077 (97.12.31)

Nr. VIII-846, 98.07.02, Žin., 1998, Nr.65-1875 (98.07.22)

53 straipsnis. Pajamos, prilyginamos asmens draudžiamosioms pajamoms

Į asmens draudžiamąsias pajamas per laikotarpį iki Valstybinio socialinio draudimo įstatymo įsigaliojimo įtraukiama:

1) visos darbo apmokėjimo rūšys, kurioms pagal tuo metu galiojusias taisykles turėjo būti priskaičiuojami valstybinio socialinio draudimo įnašai;

2) kolūkių narių gautas visų rūšių apmokėjimas už darbą kolūkyje;

3) asmenų, išvardytų 52 straipsnio pirmosios dalies 2 punkte, gautas autoriaus honoraras;

4) asmenų, tarnavusių sukarintoje apsaugoje, specialaus ryšio institucijose ir specialiose gelbėjimo dalyse, uždarbis.

Į asmens draudžiamąsias pajamas per laikotarpį iki šio įstatymo įsigaliojimo įtraukiama:

1) asmenų, apdraustų valstybiniu socialiniu draudimu pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnį, uždarbis ir kitos pajamos, nuo kurių buvo mokėtos privalomos valstybinio socialinio draudimo įmokos, taip pat gautos ligos (laikinojo nedarbingumo) bei motinystės (nėštumo ir gimdymo) pašalpos;

2) asmenų, savanoriškai apsidraudusių pensijų draudimu valstybinio socialinio draudimo įstaigose, deklaruotos draudimo sumos;

3) karių, vidaus reikalų ir valstybės saugumo pareigūnų, nurodytų 52 straipsnyje, gautas apmokėjimas;

4) kvalifikacijos kėlimo kursų klausytojų, aspirantų, doktorantų, klinikų ordinatorių bei rezidentų valstybės nustatytos atitinkamai gavėjų kategorijai pajamos.

54 straipsnis. Draudžiamųjų pajamų koeficiento apskaičiavimo ypatumai

Metiniams draudžiamųjų pajamų koeficientams apskaičiuoti iki 1995 metų sausio 1 dienos vietoj vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų naudojamas Statistikos departamento skelbiamas valstybinio sektoriaus, akcinių bei uždarųjų akcinių bendrovių darbuotojų apskaičiuotas vidutinis mėnesinis darbo užmokestis.

Nuo šio įstatymo įsigaliojimo asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas pagal penkerius paeiliui einančius to asmens pasirinktus palankiausius kalendorinius jo valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, įgyto dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, metus iš laikotarpio nuo 1984 metų sausio 1 dienos iki 1994 metų sausio 1 dienos ir pagal visus metus,

įskaitytus į valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, kai buvo dirbta pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu po šios datos, bet ne daugiau, kaip už 25 metus iš viso. Nuo 2004 metų sausio 1 dienos vidurkiui skaičiuoti įskaitomi tik ketveri paeiliui einantys asmeniui palankiausi stažo metai iš 1984-1993 metų laikotarpio; nuo 2005 metų sausio 1 dienos - tik treji palankiausi metai ir t.t. iki 2008 metų sausio 1 dienos, kada asmens stažo metai, buvę iki 1994 metų sausio 1 dienos, vidurkiui skaičiuoti neįskaitomi.

Asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas pagal draudžiamąsias pajamas iki 1994 metų sausio 1 dienos ir po šios datos imamas ne didesnis kaip 5.

Jei už valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui prilyginta laiką (52 straipsnio pirmoji ir antroji dalys) asmuo negali pateikti duomenų apie pajamas, prilyginamas draudžiamosioms pajamoms (53 straipsnis), dėl to, kad visai ar iš dalies neišsaugoti archyviniai dokumentai, kad asmuo dirbo buvusios TSRS respublikose arba turėjo vaiko iki trejų metų priežiūros atostogas, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas skaičiuojamas pagal to laikotarpio minimalų mėnesinį darbo užmokestį. Jeigu visi archyviniai dokumentai išsaugoti, tačiau juose nėra duomenų apie asmens pajamas per valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui prilygintą laiką, buvusį iki 1991 metų birželio 1 dienos, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas skaičiuojamas laikant to laikotarpio pajamas nulinėmis.

Jeigu asmuo neturi šio straipsnio antroje dalyje nurodytų palankiausių penkerių kalendorinių paeiliui einančių valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, įgyto dirbus pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, metų, tačiau kiekvienais metais per penkerius kalendorinius paeiliui einančius metus iš laikotarpio nuo 1984 metų sausio 1 dienos iki 1994 metų sausio 1 dienos buvo įgijęs tam tikrą valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą dirbamas pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, jo draudžiamųjų pajamų koeficientas skaičiuojamas pagal penkerius paeiliui einančius šio stažo metus. Jei asmuo nurodytu laikotarpiu penkerių metų stažą buvo įgijęs per ne paeiliui einančius kalendorinius metus, jo draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas pagal penkerius ne paeiliui einančius stažo metus laikantis kalendorinės metų sekos. Jeigu asmuo nurodytu laikotarpiu buvo įgijęs mažesnę kaip penkerių metų stažą arba iš viso stažo neturėjo, jo draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas šioje dalyje nustatyta tvarka, imant iki penkerių metų stažo trūkstantus metus iš ankstesnio laikotarpio skaičiuojant atgal nuo 1983 metų iki 1974 metų imtinai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-1011, 95 07 04, Žin., 1995, Nr.59-1475

Nr.I-1052, 95 09 28, Žin., 1995, Nr.84-1901

55 straipsnis. Pereinamojo laikotarpio senatvės pensijos amžiaus ir

stažo reguliavimai

Senatvės pensijos amžius iki 1995 metų sausio 1 dienos nustatomas 55 metai moterims ir 60 metų vyrams.

Nuo 1995 ir kiekvienų vėlesnių metų sausio 1 dienos senatvės pensijos amžius kasmet didinamas: moterims - keturiais mėnesiais per metus, vyrams - dviem mėnesiais per metus. Nuo 2009 metų sausio 1 dienos senatvės pensijos amžius moterims - 60 metų, vyrams - 62 metai ir 6 mėnesiai.

Būtinasis valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai iki 1995 metų sausio 1 dienos nustatomas 20 metų moterims ir 25 metai vyrams.

Nuo 1995 ir kiekvienų vėlesnių metų sausio 1 dienos būtinasis draudimo stažas kasmet didinamas vieneriais metais vyrams ir moterims, kol pasiekia 30 metų vyrams ir 25 metus moterims. Po to šis stažas kasmet didinamas vieneriais metais moterims, kol pasiekia 30 metų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

56 straipsnis. Kompensacijos už ypatingas darbo sąlygas

Asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo nebuvo paskirta valstybinė socialinio draudimo senatvės ar ištarnauto laiko pensija, Lietuvos Respublikos ar personalinė pensija ir kurie dirbo šiame straipsnyje nustatyta laiką šiame straipsnyje nustatytomis ypatingomis sąlygomis, suteikiama teisė gauti kas mėnesį mokamas kompensacijas. Teisė gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją tokiems asmenims suteikiama bendra šio įstatymo nustatyta tvarka.

Asmenims, dirbusiems iki šio įstatymo įsigaliojimo požeminius darbus, darbus kenksmingomis darbo sąlygomis ir karštuosiuose cehuose, numatytus Lietuvoje galiojusiame gamybų, cechų, profesijų ir pareigų sąrašė Nr.1, taip pat dirbusiems kitus darbus sunkiomis sąlygomis, numatytus sąrašė Nr.2 :

1) vyrams, išdirbusiems ne mažiau kaip 10 metų, o moterims - ne mažiau kaip 7,5 metų darbus, įtrauktus į sąrašą Nr.1, kompensacija išmokama už 10 metų;

2) vyrams, išdirbusiems ne mažiau kaip 12,5 metų, o moterims - ne mažiau kaip 10 metų darbus, įtrauktus į sąrašą Nr.2, kompensacija išmokama už 5 metus.

Skraidymo ir skraidymų bandymo sudėties darbuotojams - vyrams, išdirbusiems pagal galiojusį iki šio įstatymo priėmimo skraidymo ir skraidymų bandymo sudėties darbuotojų pareigų sąrašą 25 metus, moterims, išdirbusioms pagal šį sąrašą 20 metų, kompensacija išmokama už 10 metų.

Asmenims, dirbusiems iki šio įstatymo įsigaliojimo toliau nurodytus darbus kompensacija išmokama už 5 metus:

1) asmenims, dirbusiems ne mažiau kaip 15 kalendorinių metų buvusios TSRS Tolimosios Šiaurės rajonuose arba ne mažiau kaip 20 metų jiems prilygintose vietovėse pagal galiojusį iki šio įstatymo priėmimo Tolimosios Šiaurės rajonų ir Tolimosios Šiaurės vietovių sąrašą;

2) moterims, dirbusioms tekstilės pramonės įmonėse darbus, numatytus Lietuvoje galiojusiame tekstilės pramonės gamybų ir profesijų sąrašė ne mažiau kaip 20 metų;

3) moterims, dirbusioms ne mažiau kaip 15 metų traktorininkėmis mašinistėmis žemės ūkyje, kitose ūkio šakose, taip pat statybos, kelių ir krovimo mašinų mašinistėmis pagal Lietuvoje galiojusį gamybų ir profesijų sąrašą;

4) artistams, išdirbusiems tam tikrą stažą, teikusį teisę gauti ištarnauto laiko pensiją pagal galiojusius iki šio įstatymo priėmimo Ištarnauto laiko pensijų teatrų ir kitų teatro - žiūrovinių įstaigų darbuotojams skyrimo ir mokėjimo nuostatus;

5) civilinės aviacijos darbuotojams vyrams, valdžiusiems oro eismą ir turėjusiems dispečerio liudijimą ne mažiau kaip 15 metų, o moterims - ne mažiau kaip 10 metų;

6) civilinės aviacijos inžinerijos - technikos darbuotojams, dirbusiems darbą pagal galiojusį iki šio įstatymo priėmimo civilinės aviacijos inžinerijos - technikos darbuotojų pareigų sąrašą, vyrams - išdirbusiems ne mažiau kaip 20 metų, moterims - ne mažiau kaip 15 metų.

Asmenims, išdirbusiems ne mažiau kaip pusę šio straipsnio antrojoje - ketvirtojoje dalyse nustatyto laiko kompensacijai už ypatingas darbo sąlygas gauti, išmokama kompensacijos dalis, proporcinga išdirbtam laikui. Jei kompensacijai gauti reikia išdirbti šiame straipsnyje nurodytomis sąlygomis ne mažiau kaip 10 metų, kompensacijos daliai gauti turi būti dirbta ne mažiau pusės šio laiko 1988- 1994 metais; jei reikia išdirbti ne daugiau kaip 15 metų, ne mažiau pusės šio laiko turi būti dirbta 1986- 1994 metais; jei reikia išdirbti 20 metų, ne mažiau pusės šio laiko turi būti dirbta 1983-1994 metais; jei reikia išdirbti 25 metus, ne mažiau pusės šio laiko turi būti dirbta 1980-1994 metais; jei reikia išdirbti 30 metų, ne mažiau pusės šio laiko turi būti dirbta 1978-1994 metais.

Jei asmuo dėl šiame straipsnyje minėtų priežasčių turi teisę į kelias kompensacijas, tai išmokama tik didžiausioji.

Mėnesio kompensacijos dydis sudaro 150 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos. Asmenims, nurodytiems šio straipsnio trečiojoje dalyje ir ketvirtosios dalies 4 punkte, kompensacija gali būti mokama jų pasirinkto tvirto dydžio, tačiau ne mažiau kaip 50 procentų ir ne daugiau kaip 150 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio per mėnesį.

Asmenims, išskyrus šio straipsnio trečiojoje dalyje ir ketvirtosios dalies 4 punkte nurodytuosius, turintiems teisę gauti visą kompensaciją arba jos dalį, kompensacija pradedama mokėti likus tiek mėnesių iki jiems sukaks šio įstatymo nustatytas senatvės pensijos amžius, už kiek mėnesių kompensaciją išmokėti priklauso. Asmenims, nurodytiems šio straipsnio trečiojoje dalyje ir ketvirtosios dalies 4 punkte, turintiems teisę gauti visą kompensaciją arba jos dalį, kompensacija gali būti pradėta mokėti anksčiau, jei jie nebedirba pagal pareigas, suteikusias teisę gauti kompensaciją. Kompensacija pradedama mokėti nuo jų pasirinktos datos pagal jų pareiškimą, paduota Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniam skyriui. Šiuo atveju bendras išmokėtinų mėnesio kompensacijų skaičius neturi viršyti šiam asmeniui priklausančių mėnesio kompensacijų skaičiaus.

Asmenys, turintys teisę gauti kompensaciją, privalo per dvejus metus nuo šio įstatymo įsigaliojimo kreiptis dėl jos į Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinius skyrius.

Kompensacijų apskaičiavimo bei išmokėjimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr.I-724, 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr. I-1438, 96.07.04, Žin., 1996, Nr.68-1636 (96.07.19)

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

